

Oikeustapauskokoelma

Asia C-445/19

Viasat Broadcasting UK Ltd

vastaan

TV2/Danmark A/S

ja

Tanskan kuningaskunta

(Østre Landsretin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 24.11.2020

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuki – Julkisoikeudelliset yleisradioyhtiöt – SEUT 106 artiklan 2 kohta – Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut – Sisämarkkinoille soveltuva tuki – SEUT 108 artiklan 3 kohta – Ilmoittamatta jättäminen – Tuensaajan velvollisuus maksaa korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta – Korkojen laskenta – Huomioon otettavat määrät

1. *Valtiontuki – Komission ja kansallisten tuomioistuinten toimivalta – Kansallisten tuomioistuinten tehtävä – Yksityisille kuuluvien oikeuksien turvaaminen silloin, kun etukäteisilmoitusta koskeva velvollisuus laiminlyödään – Kansallisten tuomioistuinten velvollisuus määrittää kaikki seuraukset tämän velvoitteen rikkomisesta (SEUT 108 artiklan 3 kohta)*

(ks. 16 ja 17 kohta)

2. *Valtiontuki – Tukia koskevat suunnitelmat – Tuen myöntäminen SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn kiellon vastaisesti – Komission myöhempi päätös, jossa todetaan tuen soveltuvan sisämarkkinoille – Vaikutuksena ei ole, että tuen myöntämistä koskevat kansallisen oikeuden toimet korjaantuisivat jälkikäteen (SEUT 108 artiklan 3 kohta)*

(ks. 19–21 kohta)

3. *Valtiontuki – Tukia koskevat suunnitelmat – Tuen myöntäminen SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn kiellon vastaisesti – Komission myöhempi päätös, jossa todetaan tuen soveltuvan sisämarkkinoille – Kansallisten tuomioistuinten, joille on esitetty palauttamista koskeva vaatimus, velvollisuudet – Korkoja on maksettava sääntöjenvastaisuuden ajalta myös sellaisten tukien osalta, joiden todetaan soveltuvan sisämarkkinoille SEUT 106 artiklan 2 kohdan perusteella*

(SEUT 106 artiklan 2 kohta ja SEUT 108 artiklan 3 kohta)

(ks. 24–28, 35, 36 ja 40–44 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

4. *Valtiontuki – Tukia koskevat suunnitelmat – Tuen myöntäminen SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn kiellon vastaisesti – Komission myöhempi päätös, jossa todetaan tuen soveltuvan sisämarkkinoille – Kansallisten tuomioistuinten, joille on esitetty palauttamista koskeva vaatimus, velvollisuudet – Korvoja on maksettava sääntöjenvastaisuuden ajalta myös sellaisten tukien osalta, jotka tuensaaja on siirtänyt sidosyrityksilleen ja jotka valtion määräysvallassa oleva yritys on maksanut sille (SEUT 108 artiklan 3 kohta)*

(49–51 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

Tiivistelmä

TV2 on tanskalainen yleisradioyhtiö, jolle on annettu julkisen palvelun tehtävä, jona on tuottaa ja lähettää valtakunnallisia ja alueellisia televisio-ohjelmia. Tämän tehtävän suorittamiseksi se sai rahoitusta lupamaksutuloista ja mainostuloista, jotka maksettiin viranomaisten määräysvallassa olevan TV2-rahaston kautta. Tanskan kuningaskunta ei ilmoittanut näistä toimenpiteistä Euroopan komissiolle, ja ne pantiin täytäntöön ennen kuin komissio oli lopullisesti todennut, että tuet soveltuivat sisämarkkinoille SEUT 106 artiklan 2 kohdan perusteella, koska ne olivat tarpeen TV2:lle osoitetun julkisen palvelun tehtävän hoitamiseksi.

TV2:n kilpailija Viasat vetosi näiden tukien ilmoittamatta jättämiseen ja niiden ennen aikaiseen toteuttamiseen SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, ja nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa eli Østre Landsretissa (Itä-Tanskan ylioikeus, Tanska) kanteen, jossa se vaati TV2:n velvoittamista maksamaan korkoa kyseisten tukien sääntöjenvastaisuuden ajalta eli ajanjaksolta, joka alkoi tukien toteuttamisesta vuonna 1995 ja päättyi 20.4.2011, jolloin komissio antoi lopullisen päätöksensä, jossa se totesi tukien myöntämisen tapahtuneen sääntöjenvastaisesti mutta tukien soveltuvan sisämarkkinoille¹. Viasat väitti, että ilman sääntöjenvastaisia tukia TV2:n olisi pitänyt maksaa nämä korot, jos se olisi lainannut näiden tukien määrän markkinoilta komission lopullista päätöstä odottaessa.

Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti tiedustella unionin tuomioistuimelta, onko kansallisilla tuomioistuimilla velvollisuus määrätä SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta myös silloin, kun komissio on todennut sääntöjenvastaisten tukien soveltuvan sisämarkkinoille SEUT 106 artiklan 2 kohdan perusteella. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyi myös, koskeeko tämä velvollisuus tukia, jotka TV2 on siirtänyt sidosyrityksilleen ja jotka valtion määräysvallassa oleva yritys on maksanut sille.

¹ Tanskan toimenpiteistä (C-2/03) TV2/Danmarkin hyväksi 20.4.2011 annettu komission päätös 2011/839/EU (EUVL 2011, L 340, s. 1). Unionin tuomioistuin hylkäsi kyseistä päätöstä koskevan kumoamiskanteen 9.11.2017 antamallaan tuomiolla Viasat Broadcasting UK v. TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin muistuttaa ensinnäkin SEUT 108 artiklan 3 kohdan ja SEUT 106 artiklan 2 kohdan välisestä suhteesta, että kun komissio antaa päätöksen, jossa sääntöjenvastainen tuki todetaan sisämarkkinoille soveltuvaksi, kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse määrätä sitä perittäväksi takaisin, mutta sen on kuitenkin unionin oikeuden nojalla määrättävä tuensaaja maksamaan korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta. Tuensaaja saa näet SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesta tuen toteutuksesta perusteetonta etua, joka muodostuu yhtäältä niiden korkojen maksamatta jäämisestä, jotka tuensaaja olisi suorittanut sisämarkkinoille soveltuvan tuen määrästä, jos sen olisi pitänyt lainata tämä määrä markkinoilta komission lopullista päätöstä odottaessa, ja toisaalta sen kilpailuaseman parantumisesta markkinoiden muihin toimijoihin nähden kyseisen tuen sääntöjenvastaisuuden keston ajan.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin toteaa, että kysymys siitä, onko toimenpiteen katsottava olevan valtiontuki, edeltää kysymystä siitä, onko SEUT 107 artiklassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki mahdollisesti kuitenkin tarpeen kyseisen toimenpiteen edunsaajalle uskotun erityistehtävän hoitamiseksi SEUT 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Näin ollen komission on, ennen kuin se tutkii toimenpiteen tämän määräyksen kannalta, voitava tarkastaa, onko kyseinen toimenpide valtiontuki, mikä edellyttää suunnitellun toimenpiteen ilmoittamista etukäteen tälle unionin toimielimelle SEUT 108 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

Lisäksi unionin tuomioistuin toteaa, että kaikista poikkeuksista ilmoitusvelvollisuutta koskevaan yleiseen sääntöön on säädettävä nimenomaisesti, eikä sillä, että yritys, joka tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, voi hoitaa sille uskotut tehtävät, siten voida sellaisenaan oikeuttaa poikkeamista ilmoitusvelvollisuudesta.

Näin ollen tällaisen yrityksen hyväksi toteutetut tukitoimenpiteet, joita ei ole nimenomaisesti vapautettu tästä yleisestä säännöstä, kuuluvat edelleen SEUT 108 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä määrätyn, ilmoittamista etukäteen koskevan velvollisuuden piiriin, joten jäsenvaltioilla on velvollisuus olla toteuttamatta tällaisia toimenpiteitä siihen asti, kunnes komissio on antanut niitä koskevan lopullisen päätöksen. Näiden velvoitteiden noudattamatta jättäminen merkitsee sitä, että kyseiset tuet ovat sääntöjenvastaisia, joten tuensaaja ei voi perustellusti luottaa siihen, että tuet on myönnetty asianmukaisesti, eikä siihen, että se on saanut sääntöjenmukaisesti kyseisen edun, jota se saa siitä, että se ei maksa korkoja sääntöjenvastaisuuden ajalta.

Unionin tuomioistuin katsoo, että voidakseen taata kyseisen ilmoitusvelvollisuuden tehokkaan vaikutuksen sekä sen, että komissio voi tutkia valtiontuet asianmukaisesti ja kokonaisuudessaan, kansallisten tuomioistuinten on määritettävä kaikki seuraukset tämän velvoitteen rikkomisesta ja toteutettava toimenpiteet, joilla sääntöjenvastaisuudet voidaan korjata, mihin kuuluu sääntöjenvastaisen tuen saajan velvollisuus maksaa korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta, myös, jos tuensaaja on SEUT 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yritys, joka tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja.

Toiseksi unionin tuomioistuin toteaa korkojen laskennassa huomioon otettavasta määrästä, että unionin tuomioistuimet ovat vahvistaneet kyseisen komission päätöksen pätevyyden ja katsoneet lopullisesti, että lupamaksutulot, jotka maksettiin TV2:lle ja siirrettiin sitten sen aluetoimituksille² sekä TV2:lle TV2-rahaston kautta siirretyt mainostulot³ olivat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Näin ollen näiden TV2:lle myönnettyjen tulojen, jotka ovat osa SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti toteutettuja tukia, määrien osalta on myös maksettava korkoa näiden tukien sääntöjenvastaisuuden ajalta.

² Unionin tuomioistuin hylkäsi 9.11.2017 antamallaan tuomiolla TV2/Danmark v. komissio (C-649/15 P, EU:C:2017:835) TV2:n valituksen unionin yleisen tuomioistuimen 24.9.2015 antamasta tuomiosta TV2/Danmark v. komissio (T-674/11, EU:T:2015:684) ja vahvisti siten unionin yleisen tuomioistuimen suorittaman valvonnan laillisuuden siltä osin kuin se katsoi, että kyseiset varat olivat TV2:lle myönnettyä valtiontukea.

³ Unionin tuomioistuin kumosi 9.11.2017 antamallaan tuomiolla komissio v. TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836) ja 9.11.2017 antamallaan tuomiolla Viasat Broadcasting UK v. TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837) unionin yleisen tuomioistuimen 24.9.2015 antaman tuomion TV2/Danmark v. komissio (T-674/11, EU:T:2015:684), jossa kumottiin päätös 2011/839 siltä osin kuin komissio katsoi siinä, että TV2:lle TV2-rahaston välityksellä maksetut vuosien 1995 ja 1996 mainostulot olivat valtiontukea.